

72.) Razs. od 10. maja 1899. l., št. 7071.

Tudi na ničnostno tožbo zoper odločbo, izrečeno v postopanju v malotnih stvareh je uporabljati postopanje v malotnih stvareh. (§ 533. civ. pr. r.).

73.) Razs. od 7. junija 1899. l., št. 8575.

Sodnik, kateremu je bila vsled očividne velike nemarnosti naložena povrnitev troškov, ne more zahtevati od strank povračila troškov svojega uspešnega rekurza, od sodišča druge inštanice pa samo tedaj, ako je le-to zakrivilo očividno veliko nemarnost. (§ 51. odst. 2. civ. pr. r.).

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Občina mora ovršiti rabote, na katere se je pravnokrepno obvezala.¹⁾

Dejansko stanje.

Slovom zapisnika redne starejšinstvene seje v Velikem dolu na Komenščini od 18. grudna 1893. leta pod A, bilo je občinskim zastopstvom soglasno skleneno, da prevzema občina privažanje kamenja, peska in družega gradiva, potrebnega za zidanje novega šolskega poslopja, ki se je imelo zidati v šolski občini velikodolski, v katero so prisojedinjene krajna občina velikodolska in davčni občini Tublje in Kregolišče. S pogodbo, skleneno v Sežani 7. rožnika 1896. leta pod B. je prevzel tožitelj Anton Vrač, zidarski nastavnik iz Merčan na Sežanščini, zidanje omenjenega šolskega poslopja za vsoto 8200 gold., določeno v istej pogodbi, v kateri je pa tudi rečeno, da je občina velikodolska sicer zagotovila privažanje vsega gradiva, za šolsko poslopje potrebnega, da ne prevzame pa okrajni šolski svet nobene odgovornosti, ako bi nastal v tem oziru kak spor. — Uže navedeni svoj sklep preklicalo je

¹⁾ Le-te razsodbe prinašamo po maticah, nam priposlanih, ker so bile vročene prav v teh oblikah ne samo obema strankama, nego tudi c. kr. pristojbinskemu uradu v Trstu. Razpravljanje vršilo se je namreč na prvi in drugi sodni oblasti čisto v slovenskem jeziku. Prevod razsodbe c. kr. vrhovnega sodišča priredilo je c. kr. višje dež. sodišče tržaško.

starejšinstvo občine velikodolske v svojej seji od 18. rožnika 1896. leta, ker so bili odrekli Tubeljčani in Kregoljci vsako raboto. — Tožitelj se je lotil zidanja 1896. leta in je dovršil že koncem 1897. leta. Občina velikodolska ni pa privedla do stavbišča potrebnega gradiva za zidanje, isto sta privedla tja Vekoslav Kalin in Cvetko Starec, katerima je bil odstopil tožitelj zidanje šolskega poslopja. Trošek za privažanje omenjenega gradiva je bil proračunan na 1185 gold. 75 novč. in tožitelj zahteva od občine velikodolske, da mu plačaj to vsoto, češ, da mu je bilo zagotovljeno na odnosni dražbi na umenjšavanje (minuendo-licitaciji), ovršeni pred ces. kr. okrajnim glavarstvom Sežanskim od istega ces. kr. okrajnega glavarja, načelnika okrajnemu šolskemu svetu in od Antona Živca, velikodolskega župana, da privede lahko sam vse gradivo, ako ne bi hoteli privaževati ga Velikodolci in da bo smel v takem slučaju zahtevati od občine, da mu povrni 1185 gold. 75 novč.

Tožbinemu zahtevanju prigovarjala je tožena občina: da šolsko poslopje se ni zidalo za toženo krajno občino velikodolsko, nego da se je zidalo za šolsko občino velikodolsko, ki obsega krajno občino velikodolsko in obe davčni občini tubeljsko in kregoliško in da se ne more tore zahtevati vsega zneska od tožene občine; — da nima sklep velikodolskega starejšinstva od 18. grudnega 1893. leta pod A nobene pravne kreposti, ker ni bil zakonito razglašen; da govori ta sklep le o vožnji kamenja in peska in da ne govori tudi o privažanji družega gradiva; — da izključuje pismena pogodba pod B, sklenena mej tožiteljem in ces. kr. okrajnim svetom sežanskim, mej strankama vsak drugi ustni dogovor; — da se ni tožena občina nikdar obvezala, da napravi tožitelju kako raboto v navedeno svrho; — da občinski župan ni imel nobenega pooblaščenja, prevzemati za občino pravno kako obvezanost; — da sta potrošila odkupca Vekoslav Kalin in Cvetko za privažanje gradiva le 527 gold. in 70 novč.; da bi smel zahtevati tožitelj v najslabšem slučaju le ono vsoto, ki jo je v resnici potrošil za privažanje gradiva; da plačuje tožena občina le kakih 500 gold. izravnega davka in da mora imeti vsaka občina za vse občinske priklade, prevdarjene v delu in ne v plačilu in ki presegajo 15 odstotkov izravnega davka, privoljenje od deželnega odbora, za one pa, ki presegajo 50 odstotkov tudi privoljenje

ces. kr. mestodržstva — in ozirom na vse to je predlagala, naj odbije sodišče neutemeljeno tožiteljevo zahtevanje in naj ga obsodi na pravnne troške.

Svedokami je bilo dokazano na razpravljanji, da sta potrošila uže imenovana dva odkupca za privažanje gradiva najmenj tisoč goldinarjev, da je sklenilo občinsko starejšinstvo velikodolsko v seji od 18. grudnega 1893. leta soglasno, da poskrbi občina vse potrebno za privažanje peska, vode in kamenja; da je bil razglašen dotični zapisnik, kakor navadno, da je bila pa v razglasu izpuščena točka o privažanji gradiva za šolsko poslopje; da je izjavil Anton Živec, župan velikodolski na javni dražbi, vršivšej se 7. rožnika 1896. leta pred ces. kr. okrajnim glavarstvom, da je tožena občina vzela na-se privažanje gradiva za šolsko poslopje; da Velikidolci niso hoteli privažati gradiva, če prav jih je na to ponovno vabil in da je tudi rekel imenovanima dvema odkupcema, da bodo morali plačati občinarji vse, kar se potroši za privažanje.

Šolsko poslopje je bilo dovršeno v določenem času v občno zadovoljnost vseh činiteljev, v to poklicanih.

Na podlagi tega dejanskega stanja odbilo je ces. kr. deželno sodišče tržaško predlog tožene občine, naj bi se zaprosilo ces. kr. davčnico komensko, da bi uredovno priobčila, koliko dohodkov je imela občina velikodolska 1893. in 1894. leta, in je obsodilo z rzsodbo od 5. prosinca 1898. leta poslovno št. Cg II 61/98—10 toženo občino, da plačaj tožitelju v 14 dneh izogibom izvršbe sicer ne vtoževanih 1185 gold. 75 novč., nego samo 1000 gold. s 5% obrestmi vred od 1. kimovca 1897. leta dalje in da mu povrni v istem času tudi sodne troške. To svojo rzsodbo opiralo je prvo sodišče na te le razloge:

Na podlagi sklepa občinskega starejšinstva velikodolskega od 18. grudnega 1893. leta zahteva tožitelj od tožene občine 1185 gold. 75 novč., ker se je bila z istim sklepom zavezala, da privozi vse gradivo, potrebno za šolsko poslopje v Velikem dolu. Le-ta obvezanost tožene občine ni omejena le na vožnjo peska in kamenja, nego ona razprostira se tudi na privažanje vsega družega gradiva, saj stoji v zapisniku jasno napisano: peska, kamenja in t. d. To so potrdili tudi razni svedoki, to je potrdil

izlasti tudi velikodolski župan in le-to se umeva tudi samo po sebi.

Okoliščina, da zapisnik o starejšinstveni seji pod A. ni bil javno razglašen, ne sme škoditi tožitelju, ker je prevzel on zidanje omenjenega poslopja le ozirom na zavezo občine velikodolske; saj smo šlišali na razpravi, da mu je bila razjasnjena ona obveza tudi na javni dražbi, ovršeni pred ces. kr. glavarstvom sežanskim, ne samo od ces. kr. ondukajšnjega okrajnega glavarja, nego tudi od velikodolskega župana. O starejšinstveni seji od 18. grudnega 1893. leta bil je pa vrhu tega pribit razglas na občinski deski in dasi ni bilo v njem ničesar omenjeno o privažanji gradiva za šolsko poslopje, bilo je v istem razglasu povedano, da je odnosni zapisnik o starejšinstveni seji vsakomur na vpogled v občinski poslovnici. Ozirom na to dejstvo in uvaživši, da se skozi tri leta prav nobeden, nè občinar, ne občinski svetnik ni pritožil zoper poslovanje župana, mora se pač sklepati, da je tretjim osobam nasproti popolnoma kreposten navedeni sklep in to tem bolj, ako se vzeme v ozir, da je bilo na občinski seji celih deset Velikodolskih prvakov in da vsa občina ne šteje več od 40 do 60 gospodarjev. Sploh se pa razglaševanje starejšinstvenih sklepov ne more dotikati pravice, izvirajoče iz njih tretjim osobam.

Tožiteljevo zahtevanje podpira tudi županovo vedenje. Župan zastopa namreč občino na vzunaj, on izvršuje sklepe starejšinstva in v nekaterih slučajih obvezuje on celo isto občino.

Izjave župana Živca razsojevati je v navzočni pravdi le ozirom na predhodni sklep občinskega starejšinstva. Ako je rekel tore župan Živec kaj na javni dražbi, ali keda prej ali pozneje, naj si bode tožitelju ali pa njegovima odkupcema, ne sme se to smatrati za novo, za nekrepostno obvezo občine, nego smatrati je to potrjenjem prejšnje krepostne obveze, sklenene na redni starejšinstveni seji.

Prav nič ne pomaga toženi občini poznejše preklicanje sklepa od 18. grudnega 1893. leta, ker je bil prevzel tožitelj zidanje napominanega šolskega poslopja uže pred le-tem preklicanjem in ker ni bil o njem niti obveščten. S tem preklicanjem priznala je pa tožena občina od ene strani, da je bil prejšnji starejšinstveni sklep od 18. grudnega 1893. pravno kreposten, saj ne bi ga sicer treba bilo preklicavati, od druge strani, pustivši ga do tega neprekli-

canim, hotela je pa zavajati v zmoto vsakogar, ki je morda namerjaval na se vzeti zidanje šolskega poslopja.

Vprašanje, kako bi se imelo postopati zoper občinarje velikodolske, ki niso hoteli rabotati v smisli sklepa občinskega starejšinstva, razrešava določba §. 82. občinskega reda za Goriško, ki pravi: »Ako obvezanec neče vršiti rabote, da jo župan po kom drugem na njegove troške opraviti in potrja troške takó, kakor druga denarna plačila«. Ko je imel tore tožitelj za-se sklep starejšinstva, ni mu bilo brigati se za to, da li hote ali nehote občinarji velikodolski rabotati; on je moral celó, da izpolni skleneno pogodbo pod B. v določenem času, biti poslušen ukazom župana, ki je imel ne le pravico temuč tudi dolžnost, da ukrene vse, kar je bilo potrebno za sezidanje šolskega poslopja. Očividna je po vsem tem tožiteljeva nezlomiselnost (bona fides) in po njej je tudi povsem opravičena njegova tožba.

Tudi toženčin prigovor opirajoči se na določbe §§ 78. in 79. občinskega reda za Goriško ne more biti tožitelju na škodo, ker vprašanje o pokrivanji občinskih troškov ne more segati v pravice, ki jih je pridobila tretja kaka osoba. — Ker je dovršil tožitelj v redu šolsko poslopje in ker ni bilo prav nobenega prigovora zoper njegovo delo, ide mu pravica, da mu povrni tožena občina vsote, potrošene za privažanje gradiva za navedeno šolsko poslopje, ker se je bila ona sama obvezala, da privede do stavbišča vse potrebno gradivo, obvezala menda zato, ker se je imela zidati šola na ozemlji velikodolskem in ne na ozemlji tubeljskem ali kregoliškem. Po izpovedbah zaslišanih svedokov je dokazano, da je stajal privoz gradiva ne le kakih 500 gold., nego da sta plačala oba uže imenovana odkupca vozniku A. P. M. 520 gold. 50 novč., vozniku A. A. Ž. 141 gold., P. M. D. nad 100 gold., nekemu Tomajcu prav toliko in P. Fr. R. nekoliko desetakov, in ker sta potrdila tudi oba odkupca s prisego svojo, da sta potrošila v navedeno svrbo najmenj tisoč goldinarjev, kar odgovarja približno ceni rabot, določeni v prevdarku, priloženem dražbenim spisom, bilo je treba obsoditi toženo občino, da plačaj tožitelju z navedenega naslova tisoč goldinarjev in da mu povrni v smislu določbe §. 41. graj. sodn. postopnika tudi pravdne troške. —

Zoper sklep, gore navedeni, utekla se je tožena občina višemu deželnemu sodišču, zoper rzsodbo prvostopnih sodnikov

prizvala je pa viši sodni dvor, ne bi li on vsprejemši njeno prizvanje in promeniški oprovrugavano razsodbo, odbil tožiteljevo zahtevanje, v tožbi njegovi izraženo, toliko radi nedostatka pravice do tožbe, kolikor tudi radi neutemeljenosti vtoževane terjatve in obsodil tožitelja na vse troške, pravdanjem narastle na niži in na viši sodni oblasti.

Ces. kr. više deželno sodišče tržaško odbilo je pa z odločbo svojo od 21. sušca t. l. posl. št. Bc II 5/99—2 tožene občine utok in priziv in potrdilo oprovrugavano razsodbo iz tehle razlogov:

Toženčin prigovor, da tožitelj, odstopivši odkupcema Vekoslavu Kalinu in Cvetku Starcu grajenje šolskega poslopja v Velikem dolu, nima več nobene pravice do tožbe, je povsem neosnovan, kajti tem odstopljenjem ni niti osvobodil okrajni svet sežanski podjetnika Antona Verča njegovih obvezanostij, izvirajočih iz podjetne pogodbe pod B., niti sta stopila imenovana oba odkupca v pravno kako razmerje bodi si z okrajnim šolskim svetom sežanskim, bodi si s toženo občino velikodolsko. Ozirom na vse to ni bilo niti možno jemati resno v poštevanje le-ta prigovor in je bilo tore tudi trebe, odbiti ga.

Slovom zapisnika pod A sklenilo je zastopstvo krajne občine velikodolske na javnem svojem zborovanji dne 18. grudnega 1893. leta, da ukupi krajna občina velikodolska zemljišče, primerno za novo šolsko poslopje v Velikem dolu in da prevzame ona sama vse rabote, potrebne za dovažanje kamenja, peska, jagna in drugega gradiva. Le-ta sklep zahvalil je okrajni šolski svet sežanski, on je vsprejel tožene občine obet in odnosna pogodba bila je mej njim in njo s tem gotova (§-a 862., 1019. obč. graj. zak.), saj je on v resnici pozneje prav nanj zidal daljnje svoje delovanje, dovolivši uprav ozirom na obljubljene rabote, procenjene na 1185 gold. 75 novč. še vse potrebne, ne neznatne vsote iz svoje zakladnice za grajenje šolskega poslopja v Velikem dolu. Izpovedbami raznih svedokov je dokazano, da na javni dražbi, vršivši se 7. rožnika 1896. leta pred ces. kr. okrajnim glavarstvom v Sežani, na kateri se je oddajalo grajenje omenjenega poslopja, ni hotel prav nikdo vzeti na sebe tega grajenja, dokler nista toliko ces. kr. okrajni glavar, načelnik ondukajšnjemu okrajnemu šolskemu svetu, kolikor župan velikodolski vseh mož, bivših na dražbi, zagotovila, da ovrše

velikodolski občinarji vse rabote, potrebne za dovažanje vsega gradiva in da je današnji tožitelj le na podstavi le-teh izjavljenj vzel na sebe grajenje omenjenega poslopja in da je še le potem sklenol odnosno pogodbo o zidanji, privito pod B. Isto tako je svedokami dokazano, da občinarji velikodolski niso hoteli rabotati v navedeno svrho in da so morali podjetniki, ako so hoteli dovršiti delo v določenem času, sami skrbeti za to, da jim druge osebe ovrše ona dela, ki so jih imeli ovršiti Velikodolci in da so le-ta dela naročili še le tedà, kedar jim je izjavil župan velikodolski, da jim odnosne troške pokrije tožena občina.

Po vsem tem je čisto jasno, da je postopal tožitelj v vsakem oziru nezlomisljeno (in bona fide). Ker je dovršil on tore po svojih odkupcih vse delo v splošnjo zadovoljnost vseh činiteljev v to poklicanih; ker je tožiteljevo to delo bolj na korist Velikodolcem, nego drugim prebivalcem sosednih vasi, pridruženih bodi si krajni, bodi si šolski občini velikodolski, in ker je imel on s tem delom raznih troškov, prouzročenih mu nehajstvom in kujanjem velikodolskih občinarjev, narastlih slovom izpovedeb že imenovanih dveh odkupcev na več nego tisoč goldinarjev, ne more in ne sme mu prav živa duša odrekati pravice, da zahteva od velikodolske občine ono, kar je zanjo potrošil in kar je imela slovom slovesne svoje obljube ona sama storiti (§ 1042. obč. graj. zak.) celo v znesku gold. 1185.75.

Tudi vsi razni drugi prigovori, naperjeni zoper vtoževano terjatev, so vsi brez vsake pravne podlage in nemajo prav nobene pravne kreposti zoper denašnjega tožitelja. Njemu se namreč ni bilo brigati za to, da li je bila razglasila tožena občina že navedeni svoj sklep pravilno ali nepravilno, da li je bila pridobila ali ne le-temu svojemu sklepu više odobrenje, a najmanje se mu je bilo brigati za enostransko odstopljenje od navedenega sklepa, storjeno sicer še le po pogodbi pod B.

V navzočnem slučaju ni pa niti uporabljati določeb občinskega reda, stoječega v kreposti na Goriškem, na katere se sklicuje tožena občina, kajti tu ni govora ni o dokladah niti o rabotah za občinske svrhe in potrebe, nego delo je le v radovoljnem pomaganji, kar je na Goriškem povsod navadno in samo po sebi umevno, da bi se dozidalo v Velikem dolu prepotrebno šolsko poslopje, saj le v šolsko to svrho obvezala se je bila tožena ob-

čina na omenjene rabote. Po vsem tem je popolnoma neodločivo, da li je sodnemu zboru vedeti ali ne vedeti, koliko so znašali v 1893. in 1894. letih tožene občine dohodki, in zato je popolnoma opravičen izpodbijani sklep prvostopnih sodnikov, katerim je bil odbit tožene občine predlog, naj se spisom privije odnosno potrjevanje c. kr. davčnice komenske.

Na podlagi vseh teh razmotrenj in opiravši se tudi na temeljite, pravnemu položanju in zakonskim določbam odgovarjajoče razloge prvostopnih soditeljev, odbil je prizovni sodni dvor tožene občine neosnovano prizvanje in potrdivši rušeno rzsodbo, obsodil je toženko na podlagi §-ov 41. in 50. graj. sodn. postopnika na prizovne troške. —

Izvenredno presojno (revizijsko) ničnostno pritožbo odbilo je ces. kr. vrhovno sodišče na Dunaji z odločbo svojo od 25. malega srpana t. l., št. 8254. V podkrepljenje te svoje odločbe so navedli vrhovniki to-le:

Dasi v presojni pritožbi ni številkoj naveden presojni razlog, s katerim hoče pobijati tožena občina prizovno rzsodbo, po dotičnih izvajanjih pa vendar jasno umimo, da hoče pobijati rzsodbo prizovnega sodišča sè stališča napačnega pravnega pretresovanja stvari in da hoče tore dovesti presojni razlog § 503., št. 4. graj. sodn. post.

Ali pozvanega presojnega razloga tu ni, — kajti razrešenje prizovnega sodišča je primerno stvari in zakonu, zato opozarjamo na obrazloženja prizovne rzsodbe, ki so v bistvu istina in presojnimi izvajanji ne ovržena, — sicer se ona rzsodba sklicuje tudi na razloge prvega sodišča. T.

b) O povračilu stroškov odvetniškega zastopanja.¹⁾

I.

C. kr. okrožno sodišče v Leobnu je v zvršilni stvari A. v Brucku na Muri, zahtevajočega upnika, zastopanega po dru. I. odvetniku v Brucku na Muri, proti B. v Mitterdorfu, zavezancu,

¹⁾ Naslednje odločbe višjih instanc v okrožji graškega nadsodišča kažejo, da se sodišča pri vprašanji o stroških za odvetniško zastopanje ne morejo strinjati z ukazom višjesodnega predsedstva v Gradci (gl. »Slovenski Pravniki«, št. 10. na str. 320.) *Ured.*

rekurzu zahtevajočega upnika proti sklepu c. kr. okr. sodišča v Kindbergu od 7. septembra t. l., opr. št. E 302/99, ugodilo in stroške, ki jih je prvi sodnik odmeril na 68 kr., zvišalo za znesek 2 gld. 84 kr. (Odločba z dne 22. septembra 1899, opr. št. B I. 106/99.)

Razlogi.

Prvi sodnik je za prošnjo, katero je zahtevajoči upnik po svojem odvetniku dru. I. vložil za rubežen, shrambo in prodajo nasprotnikovih premičnin, odmeril le 68 kr. za koleke, papir in poštnino, druge, vzlasti odvetniške stroške zastopstva pa je »radi jednostavnosti stvari in malenkosti zneska« odbil. Proti temu je zahtevajoči upnik — vsekakor upravičeno — vložil rekurz.

Neutemeljeno v zakonu je pravno mnenje prvega sodnika, češ, vselej, kedar ni zastopstvo predpisano, naj sodnik preudari, je li potreben v pravu izveden pooblaščenec, in naj podlegli stranki povračilo teh stroškov naloži le takrat, če okolnosti izkažejo potrebo zastopnika.

Do novega civilno-pravdnega zakona ni nihče dvomil, da naj zastopniške izdatke vsikdar trpi podlegla stranka; dà, še celo v tedaj veljavnem postopanju o motenji posesti, ki v §-u 4. privzemanja zastopnikov »ni izključevalo«, je najvišja judikatura vselej zavzemala to stališče.

Iz nagibov k novemu civilno-pravdnemu zakonu že izhaja, da se prej veljavno pravno načelo glede povračila stroškov bistveno ni premenilo, temuč le dopolnilo. Namera izražena v nagibih k zakonu, se je pa tudi resnično izpolnila, kar se razvidi, če se primerjajo dotična mesta v zakonu, kajti določila prvega odstavka §-a 41 civ. pr. reda se docela ujemajo s §-om 24. zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. Če v civilnopravdnem zakonu ni izrečno določeno, da naj se zastopnikovi izdatki dosledno povračajo, izhaja to po preje navedenem razvoju brez dvoma odtod, ker se niti mislilo ni na to, da bi bilo možno odvetnikovo zastopstvo kdaj opazovati s stališča nepotrebe, in ker se je spoznal ta princip za umeven sam po sebi.

Že nepristranska presoja merodajnih zakonovih določil sama kaže, da je zgorejšnja misel zastran izključljive obveze, povračati stroške za odvetniško zastopanje, nebrojnokrat jasno izražana v zakonu in odredbah, z njimi zvezanih.

Določilo 2. in 3. odstavka §-a 41. civ. pr. reda v zvezi s prvim odstavkom istega paragrafa nedvomno kaže, da naj sodnik pač presoja mero zastopnikove nagrade po tarifu ali sodnem preudarku; nepotrebnosti odvetniškega zastopanja samega pa ne more označevati.

Iz §-a 42. civ. pr. reda, ki določa, drugače kakor prejšnji zakon (§ 404. obč. sod. r.); da zmagajoča stranka lahko zahteva povračilo stroškov le za odvetniško zastopanje, je izvajati, da se mora to povračilo vršiti brez izjeme.

Določila §-ov 432., 434., 435. in 440. civ. pr. reda dovoljujejo odvetniškemu zastopstvu tudi v okrajnosodnem postopanju najširši delokrog in le tedaj, kedar dojde stranka brez zastopnika, vežejo sodnika, da prevzame ob enem nekako tudi njeno zastopstvo.

Zakon od 26. marca 1890, drž. zak. št. 58, in naredba just. min. od 11. decembra 1897 št. 293 drž. zak. vrejata po tarifu uprav stroške odvetnikov za navadne pravne stvari malenkostne vrednosti in §-a 18. navedene naredbe natančno določa, da naj ostane nedotaknjena sodnikova pravica, presojati potrebnost posameznih opravkov; jasen dokaz za to, da zakon smatra privzemanje odvetnikov tudi v takih slučajih za umevno samo ob sebi in da pač pristoja sodniku presojati, so li potrebna pravdna dejanja, ne pa, ali je potrebno zastopanje po odvetniku.

Ne sme se pa iz vseh teh določil izvajati samo pravica strank do odvetniškega zastopanja, ne da bi se ob jednem tudi ustanovila obvezna dolžnost podleglega protivnika, povrniti stroške, ker bi ta pravica ob takem razumevanju postala naravnost iluzorna in bi bila stranka vsikdar v nevarnosti, da sama trpi te stroške.

Uvaževati je konечно tudi, da mora obsojenec po §-u 393. kaz. pr. reda, 3. odst. vselej trpeti stroške zastopstva in da odredba just. min. od 9. julija 1878, ki je izšla v pojasnilo k tej določbi izrečno povdarja, da se mora to povračilo vršiti brez izjeme, ne da bi se razlikovalo med potrebnim in nepotrebnim zastopstvom. Če velja to načelo že za pridružitve v kazenskem postopanju, ki za privatne zahteve udeleženca ni posebne važnosti (§ 336. kaz. pr. reda) in ko gre pri prestopkih le za malenkostne zahteve, tedaj je ta princip tembolj uporabljati v civilnem postopanju, ki pravne

odnošaje strank konečno uravnava (v bagatelnem postopanju meritorno že v prvi instanci).

Nazor prvega sodnika pa tudi ne ustreza duhu civilno-pravnih zakonov glede uvedbe zastopanja po odvetnikih.

Zakon, ki je pomen odvetniškega zastopanja za pravosodje takó močno uvaževal, da za postopanje na sodnih dvorih skoro brez izjeme velja prisilno zastopanje, pač ne more temu zastopanju za mnogo važnejše in največkrat težavnejše zastopanje na okrajnih sodiščih, kojih dejanske ustanovitve so skoraj vedno neizpodbojna podlaga odločbam višjih instanc, pripisati tako dvomljive vrednosti, da naj bi moral posamezni sodnik šele preiskovati potrebo odvetniškega zastopanja.

Brez dvoma je torej, da mora zaslužek in izdatke pravnih zastopnikov vselej povrniti podlegla stranka.

To načelo velja tako za sporno, kakor tudi za izvršilno postopanje (§ 78. zvrš. reda), ker to poslednje sicer namerava le vresničenje že določenih zahtev, a je v njem vzpričo posameznih predpisov in važnih pravnih posledic posameznih opravil in opustitev (glej § 56. zvrš. reda) prav takó potreba pravnega zastopnika, kakor v prvem postopanju. Samo tedaj, kedar bi se poslužila kaka stranka odvetniškega zastopanja očividno le, da bi nagajala nasprotniku in bi mu v jasnih in navadnih slučajih malenkostne vrednosti namenoma provzročila večje stroške, bi morala sodna odločba glasiti se drugače, ker zakon ne sme dajati nagajivcem potuhe.

Negledé na vsa ta principijalna razmotrivanja je pa rekurz tudi zato utemeljen, ker samo zaradi jednostavnosti stvari in malenkostnega zneska še ni pravega razloga, da bi se izključilo odvetniško zastopanje kakor nepotrebno.

Zahtevajoči upnik ne biva na sedežu izvršilnega sodišča. Če noče torej opustiti izterjave zneska, in če bi se pritrdilo nazorom prvega sodnika, mu pač ne preostaja drugo, kakor da ali sam potuje v Kindberg, tamkaj da svojo prošnjo na zapisnik, kar bi neglede na precejšnjo zamudo časa stroške dokaj zvišalo, — ali pa da prošnjo sam spiše. Neglede na to, da ne zna vsakdo sestavljati sodnih vlog, tudi ne takih navadne vrste, se niti od večjega trgovca, in ta je vobče zahtevajoči upnik, ne more zahtevati, da naj brez povračila stroškov porabi del svojega, trgovini dolo-

čenega časa za sestavo tožeb in eksekucij; nego on izroči zastale terjatve po pravici svojemu stalnemu zastopniku, da jih iztirja; seveda mu gre za to tudi povračilo teh zanj potrebnih stroškov.

Zategadelj so se zahtevani stroški primerno določili.

Izrek o stroških postopanja s pravnimi leki odpade, ker niso zabeleženi.

II.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je v pravni stvari R. F., zastopanega po dru. Š. v Rudolfovem, tožitelja, zoper B. A. toženca, zaradi 15 gld. 55 kr. s pr. na rekurz tožitelja proti pogojnemu plačilnemu povelju c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem z dne 13. septembra 1899, opr. št. M III. 390,99—1 gledé odmere stroškov v nejavni seji storilo nastopni sklep z dne 30. septembra 1899 R 140,99—4: Rekurzu se ugodi, pogojno plačilno povelje se gledé stroškov predrugači v toliko, da se po prvem sodniku na 1 gld. 75 kr. odmerjeni stroški zvišajo na 4 gld. 96 kr. — Na 2 gld. 55 kr. določene rekurzne stroške ima toženec tožniku v istem roku in pod istim pogojem plačati, kakor glavnico in druge pripadke. —

Razlogi.

Prvi sodnik je izmed stroškov, ki jih je tožitelj zabeležil, črtal nastavke za sestavo tožbe, za nje prepis, za odpravo in za pregled rešitve, toraj nastavke, ki zadevajo zaslužek tožiteljevega odvetnika. Iz tega je sklepati, da sodnik, ki nagibov za tako ravnanje ni navedel, zastopstva po odvetniku v le-tem slučaju vobče ni smatral potrebnim.

Rekurzno sodišče temu nazoru ne more pritrditi. Po §-u 26. civ. pr. reda je strankam dovoljeno, pravnne opravke opravljati po pooblaščenih. Po 1. odstavku §-a 41. civ. pr. reda določa sodnik po lastnem prevdarku, kateri stroški veljajo za potrebne in jih mora stranka, ki je pravdo izgubila, nasprotniku povrniti. V 2. odstavku tega §-a je predpisano, da je odvetniški zaslužek gledé visokosti določati po dotičnih tarifih. Odstavek 3. pa ukazuje, da veljajo določbe 1. odstavka osobito tudi glede stroškov, naraslih vsled poklicanja odvetnika, ki ne stanuje na sedežu sodišča. Iz razvrstitve teh zakonovih predpisov in njih zveze med sabo je

posneti, da vsebujeta 2. in 3. odstavek nekako utesnitev splošnega pravila, ki je postavljeno v 1. odstavku.

Ta utesnitev pa gre na to, da je smatrati stroške, narasle po zastopstvu odvetnika, potrebnimi tudi v slučajih, ko to zastopstvo ni zapovedano, v kolikor so s pravdanjem provzročeni in ne presegajo odvetniškega tarifa ter niso narasli vsled nevtemeljenega poklicanja odvetnika, izvan sedeža sodišča bivajočega, — z drugimi besedami: da naj sodnik tedaj, kedar se je stranka poslužila odvetnika, na sedežu sodišča bivajočega, pri odmeri stroškov, ktere mora nasprotnik povrniti, samo presoja, ali in v koliki meri so bili posamezni opravki odvetnika s pravdanjem provzročeni in za primerno iskanje ali brambo pravice potrebni in ali nastavki zaslužka ne presegajo veljavnega tarifa; sodnik pa naj ne prevdarja, je li bilo potrebno, da je stranka sploh najela odvetnika in ali bi se ne bila mogla zastopati sama.

Ta nazor je izražen tudi v §-u 42. civ. pr. r., kjer se izrečno dela gledé sodnih stroškov, ki jih naj propali nasprotnik povrne, rzzlika med odvetniki in pooblaščenci, ki niso odvetniškega ali notarskega stanu. Naposled govori tudi § 2. zak. z dne 26. marca 1890 št. 58 drž. zak., s katerim se je justični minister pooblastil, izdati tarif za opravila odvetnikov, da ima sodnik pravico, pri odmerjanji zaslužkov odvetnikov pretehtati potrebnost in primernost posameznih opravkov, — in iz tega se sme »a contrario« sklepati, da mu ne pristojata presojati dopustnost in potrebnost zastopstva po odvetniku v kakem slučaju v obče. V tem oziru zakon tudi ne postavlja nobene meje po vrednosti spornega predmeta in tako ni moči trditi, da bi bilo zahtevanje povračila stroškov odvetniškega zastopstva tudi pri najnižji vrednosti principjalno izključeno.

Iz teh nagibov se je rekurzno sodišče odločilo, rekurzu ugoditi in je stroške pogojnega plačilnega povelja, spoznavši tožbo za iskanje pravice primerno, po obstoječem tarifu za odvetniške zaslužke zvišalo in njih povrnitev nasprotniku naložilo.

Izrek o rekurznih stroških je utemeljen v §-ih 41. in 50. civ. pr. r. —

III.

C. kr. okrajno sodišče v Šoštanji je s sklepom z dne 14. septembra 1899, opr. št. E 371/99—1 zahtevajočemu upniku radi 40 gld. 22 kr. za prošnjo, vloženo zanj po odvetniku za rubežen nasprotnikovih premičnin, priznalo le 12 kr. stroškov iz razlogov: Stroški prošnje se odmerijo samo na 12 kr. za kolek na zapisnik, ker radi kakovosti te prošnje ni bilo treba, da si je upnik vzel pravno izvedenega zastopnika, in se toraj zavezancu stroški, ker nepotrebni, ne morejo nakladati.«

Rekurzu zahtevajočega upnika je c. kr. okrožno sodišče v Celji s sklepom od 11. oktobra 1899 opr. št. R 183/99—1 ugodilo ter sklep prvega sodnika — nedotaknivi se ga v neizpodbijanem delu — glede stroškov tako pre naredilo, da se odmerijo stroški prošnje na 3 gld. 54 kr. Na 3 gld. 77 kr. odmerjene stroške rekurza smatrati je za izvršilne stroške.

Razlogi.

Po §-u 74. zvrš. r. naj določuje sodišče, skrbno pretehtavi vse okoliščine, katerih stroškov je treba v dosego izvršilnega namena. Iz predloženih spisov je razvidno, da je bilo plačilno povelje izvršljivo že dne 15. avgusta 1899 ter da je bila vložena prošnja za rubežen šele dne 14. septembra. Prvi sodnik je priznal le 12 kr. za izvršilne stroške, menceč, da zahtevajočemu upniku ni bilo potrebno, posluževati se za to prošnjo odvetnika. O tem, da znesek 12 kr. tudi za ustno na zapisnik dano prošnjo ne bi bil zadostoval, ne treba dalje govoriti, ker ni moči pritrditi nazoru prvega sodnika, da so odvetniki izključeni v izvršilnem postopanju.

§ 52. zvrš. r. določa izrečno, da morejo stranke nastopati v izvršilnem postopanju osebno ali po pooblaščenih. Stranke imajo toraj pravico, posluževati se pooblaščenca. Drugi odstavek tega §-a določa, da v izvršilnem postopanju niti na sodnem dvoru, niti na okrajnem sodišči ni ukazano zastopanje po odvetnikih. Iz motivov in poročil parlamentarnih komisij k temu določilu izhaja, da je pravi pomen njegov le: prisilno, po civilnem pravdnem redu za postopanje na sodnih dvorih uvedeno zastopanje po odvetnikih ne velja za izvršilno postopanje. Nikakor pa ni moči tega

zakonovega določila razumeti tako, da odvetnikov ni pripuščati v izvršilnem postopanju.

Če je torej strankam na eni strani slobodno, postopati osebno ali po zastopnikih, in če se na drugi strani pomisli, da so odvetniki po §-u 8. odvetniškega reda zakonito v to določeni, da po svojem poklicu zastopajo stranke v vseh sodnih stvareh, potem je priznati stroške za vsak potreben korak, katerega stori stranka, da bi dosegla izvršilni namen, bodi si sama ali pa po odvetniku. Skrbno pretehtovanje sodnikovo tikalo se bo toraj zgol vprašanja, kateri koraki so bili potrebni in umestni ali pa nepotrebni. Navedeno določilo §-a 74. zvrš. r. ima nedvomno zgol namen, ovirati šikanozno stiskanje dolžnika po upniku in neumestno nakupičevanje odvetniških pristojbin. Te pristojbine so pa tudi za izvršilno postopanje urejene zakonito in ukazoma, kajti po členu IV. uvodnega zakona k civilnemu pravnemu redu je bila z ministersko naredbo z dne 11. decembra 1897 št. 293 drž. zak. o priliki uvedbe civilnih pravnih zakonov izdana odvetniška tarifa.

Če je toraj stranka, kakor v le-tem slučaju, storila potrebne korake v dosego izvršilnega namena ter se pri tem poslužila odvetnika, ker ji gre po zakonu pravica, da nastopa sama ali po pooblaščenцу, potem je le presoјati, ali so zahtevane pristojbine primerne tarifi in če so, jih mora sodnik priznati za potrebne izvršilne stroške.

Rekurzu je bilo torej ugoditi. Izrek o stroških rekurza se opira na §-a 41. in 50. civ. pr. r. ter § 74. zvrš. r.

IV.

C. kr. okrožno sodišče v Mariboru je v izvršilni stvari Ivana K., zahtevajočega upnika, proti Martinu Z., zavezancu, zaradi 1 gld. s pr. na rekurz zahtevajočega upnika zoper sklep c. kr. okrajnega sodišča v Ljutomeru z dne 21. septembra 1899 opr. šte. E 343/99—3, ker se je s tem sklepom zahtevajočemu upniku izvršilnih stroškov le 12 kr. odmerilo, storilo naslednji sklep: Ugodivši rekurzu se zgoraj navedeni sklep, ne dotaknivši se neizpodbijanega dela, v izpodbijanem delu spremeni tako, da se odmerijo stroški predloga z dne 20. septembra 1899 opr. št. E 343/99—3 na 3 gld. 48 kr. — Rekurzne stroške po 6 gld. 14 kr. je imeti za izvršilne stroške.

Razlogi.

S §-om 52. zvrš. r. je sicer izrečeno, da v zvršilnem postopanju nobeni stranki ni potreba, posluževati se odvetnika, naj se postopa na okrajnem sodišči ali na sodnem dvoru prve instance. Iz tega določila pa gotovo ne izhaja, da bi bilo stranki prepovedano, najeti si odvetnika v zvršilnem postopanju in gotovo tudi ne, da bi morala stranka, ki se posluži odvetnika, sama trpeti stroške, zaradi najema odvetnika narasle. Zatorej je odvetniške stroške v zvršilnem postopanju po smislu §-a 74. zvrš. r. prištevati potrebnim stroškom, se ve da le tedaj, če so vsled potrebnega postopanja narasli, z eno besedo: stroški zvršilnega postopanja ne izgubijo značaja potrebnih stroškov s tem, da so vsled postopanja po odvetniku narasli.

To že izhaja tudi iz določila §-a 53. zvrš. r., glasom katerega stranke niso primorane svojih predlogov sodišču ustno staviti, tembolj imajo stranke pravico predloge tudi pisмено staviti; ker je pa notorno, da je dosti takih strank, ki same ne znajo pisemenih predlogov narediti, mora se sklepati, da je strankam prosto poslužiti se oseb, ki to znajo, tedaj poslužiti se v prvi vrsti odvetnikov.

Tudi zakoni, pred 1. januarjem 1898 veljavni so bili na tem stališču in v zakonih, veljavnih od navedenega dneva naprej, ni najti ni enega določila, ki bi opravičevalo sklepati, da je zakonodavec nameraval ono stališče zapustiti. Mnenje prvega sodnika, da bi bil zahtevajoči upnik po zakonu zavezan na sodišče priti in svoj predlog na zapisnik dati, ni utemeljeno in bilo je izpodbijani, iz tega mnenja izvirajoči sklep preinačiti, kakor se je zgodilo.

Izrek zaradi stroškov rekurza se naslanja na § 74. zvrš. r. in §-a 41. in 50. civ. pr. r.

V.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je v zvršilni stvari zahtevajočega upnika Antona K. proti zavezancu Andreju M. zaradi 8 gld. rekurzu zahtevajočega upnika zoper sklep c. kr. okrajnega sodišča v Litiji z dne 22. septembra 1899 opr. št. E 478/99—1 v nejavni seji s sklepom od 20. oktobra 1899 opr. št. R 251/99—1 ugodilo in sklep sodišča prve stopinje v izpodbijanem delu tako izpremenilo, da so se stroški zvršilnega predloga, ki jih je prvi

sodnik določil na 38 kr., zvišali na 2 gld. 81 kr., dočim je ostal sklep sodišča prve stopinje v neizpodbijanem delu nedotaknjen. — Stroški rekurza v znežku 3 gld. 15 kr. so se izrekli za stroške zvršilnega postopanja.

Razlogi.

Zahtevajoči upnik je stavil zvršilni predlog po svojem zastopniku, prvi sodnik mu je pa razun kolekov in papirja odrekel vse druge, po odvetniški tarifi zabeležene stroške tega zvršilnega predloga, češ, da so ti stroški z ozirom na kakovost stvari nepotrebni.

Temu nazoru ni pritrditi, kajti če je gotovo opravilo za uresničbo pravice sploh potrebno, so tudi stroški privzetega odvetnika že po zakonu potrebni. V le-tem slučaju je bil zvršilni predlog potreben in ako ga je zahtevajoči upnik stavil po svojem zastopniku, bili so tudi dotični stroški potrebni. Da zakon dopušča tudi v malotnih stvareh zastopstvo po odvetnikih, ni dvomiti; to izhaja iz vsega civilnega pravnega reda v zvezi z odvetniško tarifo, posebno pa iz drugega in tretjega odstavka §-a 41. civ. pr. r. v primeri s prvim odstavkom §-a 41. in v zvezi s §-om 26. civ. pr. r. in §-om 78. zvrš. r.

Rekurzu je bilo torej ugoditi in izpodbijani sklep sodišča prve stopinje v zgoraj navedenem smislu izpremeniti, stroške rekurza pa po §-u 74. zvrš. r. izreči za stroške zvršilnega postopanja, ki so bili potrebni za uresničbo pravice.

VI.

C. kr. deželno sodišče v Celovcu je v zvršilu Marije R. po dru. K. proti Jožefu K. radi 100 gld. rekurzu Marije R. proti sklepu c. kr. okrajnega sodišča v Celovcu z dne 2. septembra 1899 E 1252/99—1 zaradi odmere stroškov s sklepom z dne 25. septembra 1899 opr. št. R 93/99—3 ugodilo in stroške povikšalo za 3 gld. 20 kr. V rekurzu zabeležene, na 4 gld. 50 kr. določene stroške je izreklo za stroške zvršila.

Razlogi.

V prošnji za zvršilo s prisilno osnovo zastavne pravice po vknjižbi zastavne pravice radi 100 gld. zabeleženi so stroški za pot stranke k odvetniku, za informacijo s stranko, iz sirotinske

in zemljiške knjige in pravnega akta, za poskrbljenje izdatka poravnave in za poročilo stranki. Sodišče prve stopinje je pripoznalo, da ima stranka pravico, najeti odvetnika, ker je vse druge stroške določilo. Za vložitev zgoraj omenjene prošnje morala je stranka k odvetniku priti, odvetnik je moral od stranke informacijo imeti, moral je k sodišču iti in poučiti se iz sirotinske, iz zemljiške knjige in pravnega akta in poskrbeti izdatek poravnave, konečno pa poročati stranki izid. Treba torej po naredbi §-a 74. zvrš. r. določiti stroške primerno za pot stranke 1 gld., za informacijo 1 gld., za poskrbljenje izdatka poravnave 1 gld. in za poročilo stranki 20 kr., skupaj na 3 gld. 20 kr. V kolikor je rekurz utemeljen, ugodilo se mu je ter so se stroški povišali za omenjeno svoto, skupaj tedaj na 12 gld. 95 kr. Stroški rekurza, odmerjeni na 4 gld. 50 kr., šteli se bodo za stroške zvršila.

c) Pomen preodkaza terjatve v poteg v pravdi zahtevajočega upnika s tretjim dolžnikom (§ 308. zvrš. r.).

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je na tožbo Ernsta H. zoper Ignacija C. star. razsodilo z razsodbo od 4. julija 1899, št. C II 227/99—7:

Toženi Ignac C. star. je dolžan pripoznati, da je zastavna pravica, katero je dosegel tožnik Ernest H. za svoji terjatvi proti Ignacu C. ml. v zneskih 45 gld. in 193 gld. 14 kr. vsled tusodnih sklepov potom vknjižbe nadzastavne pravice na terjatve Ignaca C. ml. proti očetu Ignacu C. star. (tožencu) v zneskih 150 gld. in 105 gld. 75 kr. s prip. pri zemljiščih Ignaca C. star. vl. št. 67 itd. kat. obč. St. in J. — nasproti tožniku, kakor v zaupanji na javno knjigo pridobljena, pravoveljavna; daljno zahtevanje, da je toženi Ignac C. star. dolžan tožniku plačati isti, prej Ignacu C. ml. pristojeci, po tožniku zarubljeni in temu v poteg preodkazani, pri imenovanih toženčevih zemljiščih zastavnopravno zavarovani terjatvi, se pa zavrne ter je tožnik temveč dolžan tožencu na 5 gld. 10 kr. odmerjene pravdne stroške v 14 dneh pod eksekucijo plačati.

Razlogi.

Iz dejanskega stanu je glede na soglasno izpovedbo zaslišanih prič in na izknjižbeno pobotnico smatrati za dokazano, da

so bile vtožene terjatve plačane, še predno jih je bil toženec zarubil in si dal v poteg preodkazati. Vprašanje je torej, v koliko je tožnik upravičen zahtevati plačilo glede na to, da toženec te vknjižene terjatve ni dal izknjižiti. Pri tem je pa v prvi vrsti poudarjati, da je prvi del precizirane tožbene zahteve glede na priznanje toženca v §-u 469. obč. drž. zak. utemeljen, kajti dolžnost toženca je dokazati, da se tožitelj ni nahajal v dobri veri; če tega dokazati ne more, je smatrati, da je zastavna pravica v dobri veri pridobljena, torej pravoveljavna. Ker pa zastavna pravica sama na sebi, če je tudi pravoveljavna, toženca k plačilu vtoženih terjatev ne more prisiliti, je sploh ta okolnost za razsojo te pravde nemerodajna, ker je vendar bistvena zahteva tožnika le-ta, da se toženec v plačilo obsodi. Koliko je pa daljnja zahteva upravičena, sledi iz naslednjega.

Po eksekucijskem redu ima zahtevajoči upnik, ki je segel na kako terjatev zavezanca, po dovršeni rubežni dva pota prosta, kako hoče zarubljeno terjatev izkoristiti. On si da namreč lahko odkazati terjatev v poteg ali pa v plačilo. Če nastopi prvo pot, upravičen je, kakor sledi iz določbe §-a 308. eks. r., le v imenu zavezanca terjatev v obsegu pravnega obstanka izterjati ter izterjano do višine svoje terjatve obdržati. On nastopi tedaj le kakor legalni pooblaščenec zavezanca, ne pa v svojem imenu kakor pravni naslednik zavezanca. To sledi iz cele vsebine §-a 308. eks. r., posebno pa se iz določbe, da dolžnikov dolžnik ni upravičen uporabiti ugovorov, ki mu pristojajo proti zahtevajočemu upniku iz pravnih med njima obstoječih razmer. Če pa nastopi zahtevajoči upnik pri preodkazu v poteg le kakor od zakona določen pooblaščenec zavezančev, je jasno, da sme dolžnikov dolžnik vse ugovore, katere ima proti svojemu upniku na razpolago, porabiti, kajti zahtevajoči upnik reprezentuje le osebo zavezanca, ne pa lastne, in sicer tudi glede vknjiženih terjatev, ker zakon ne razločuje glede tega vknjiženih terjatev od nevknjiženih. In to je popolnoma po gori navedenem umevno, ker dobra vera pooblaščenca itak nikoli ne pride v poštev. Da so predpisi, določeni za preodkaz nevknjiženih terjatev v poteg, posebno pa določba §-a 308. eks. r., iz koje posebno izhaja, da nastopi zahtevajoči upnik v teh slučajih le kakor pooblaščenec, tudi merodajni za vknjižene terjatve, sledi pa tudi iz zakona samega, ker se § 322. eks. r. sklicuje

na § 308. eks. r. Po tem takem pa dobra vera, v kateri je zahtevajoči upnik zastavno pravico na vknjiženo terjatev zadobil pri odkazu v poteg, ne pride v poštev, kajti z zastavno pravico samo ne more dolžnikovega dolžnika k plačilu siliti, v zvezi s predkazom v poteg pa tudi ne, ker nastopi pri tem le kakor pooblaščenec zavezanca in ker tudi za preodkaz vknjiženih terjatev merodajni paragraf izrečno določa, da sme upnik plačilo le v tistem obsegu zahtevati, v katerem zarubljena terjatev pravoveljavno še obstoji.

Do drugega sklepa pa pridemo, če si upnik dá zarubljeno terjatev v plačilo odkazati, kajti v zmislu §-a 316. eks. r. je to prisilna cesija zarubljene terjatve in v tem slučaju postane zahtevajoči upnik pravni naslednik zavezanca. Če je pa to istinito, tedaj so merodajni za te slučaje predpisi, določeni za cesijo vknjiženih terjatev. Po teh sme upnik, ki je zaupajoč javni knjigi, torej v dobri veri zadobil kako vknjiženo terjatev zahtevati plačilo, če ravno je bila terjatev poprej že plačana, a ne izknjižena.

Ker je tožnik v le-tem slučaju nastopil prvo pot, dasiravno ste mu bili obe na razpolago, je zavrnitev drugega dela utemeljena. Dobra vera, v kateri se je tožnik nahajal, ne more nič predrugačiti, ker je sam kriv, da v poštev ne pride; če je bil v dobri veri, bila je, ako je hotel na vsak način od toženca plačilo dobiti, njegova dolžnost, nastopiti tisto po eksekucijskem redu dovoljeno pot, pri koji je dobra vera merodajna, ne pa tiste, pri kateri v poštev ne pride; če je to opustil, je sam kriv posledic, ker neznanje zakonovih določeb nobenega ne opravičuje.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je na priziv tožnikov z rzsodbo od 12. septembra 1899 povsem ugodilo tožbeni zahtevi iz naslednjih razlogov:

Razločevati je pravno razmerje med zavezancem Ignacem C. ml. in tožencem Ignacem C. star. od onega med zahtevajočim upnikom Ernestom H. in tožencem.

Terjatve Ignaca C. ml. zastavno pravno zavarovane na zemljiščih toženca v zneskih 150 gld., 100 gld. in 5 gld. 75 kr. s pripadki vred je dolžnik glasom pobotnice z dne 13. marcija 1899 plačal upniku Ignacu C. ml. samemu; samo z rubežnijo in predkazom teh terjatev v poteg v zmislu §-ov 294. in 308. zvrš. r. mogel bi zahtevajoči upnik pridobiti in uveljaviti le tiste pravice,

katere pristojne zavezanču in če so te pravice vsled plačila ugasnile, nima taka rubežen in preodkaz nikake veljave, ker je zahtevajočemu upniku moči ugovarjati plačilo. V tem oziru je mnenje prvega sodnika pravilno.

Vendar pa ni prezreti, da je zahtevajoči upnik Ernest H. s tem, ker mu je bila dovoljena vknjižba zastavne pravice na zavezančeve, pri toženčevih zemljiščih zavarovane in v zemljiški knjigi še ne izbrisane terjatve v izterjavo njegovih zvršljivih terjatev v znesku 193 gld. 14 kr. in 45 gld. 10 kr. s prip. — tožencu Ignacu C. star. nasproti v dobri veri na javno knjigo vsled določila §-a 469. obč. drž. zak. pridobil samostojno zastavno pravico na njegovih zemljiščih do visokosti prej zavarovanih zavezančevih terjatev s prip., kar je prvi sodnik tudi priznal s tem, da je ugodil prvemu delu tožbene zahteve.

Zastavna pravica pa upnika v zmislu §-ov 487. in 461. obč. drž. zak. opravičuje, da sme, ako ne dobi v pravem času plačila, iskati plačilo iz zastavljene reči in v to svrho zahtevati tudi prodajo zvršilnim potom. Z ozirom na to samostojno pravno razmerje med tožnikom in tožencem toraj le-ta tožniku nasproti ne more ugovarjati plačila, ker je tožnik proti temu ugovoru zavarovan vsled določila §-a 469. obč. drž. zak.

Glede na prvi del tožbene zahteve je nedvomno, da tožnik z le-to tožbo hoče tožencu nasproti uveljaviti svojo samostojno, iz §-a 469. obč. drž. zak. mu izvirajočo pravico, in ker znašata tožnikovi terjatvi, za kateri je pridobil zastavno pravico s pripadki vred, skupaj 310 gld. 10 kr., je njegova zahteva za plačilo do visokosti prej zavarovanih zavezančevih terjatev v zneskih 150 gld., 100 gld. in 5 gld. 75 kr. z obrestmi iz zastavljenih toženčevih zemljišč v zakonu utemeljena in jej je bilo ugoditi z omejitvijo, da je toženec dolžan dati plačilo pod zvršilom na zastavljena zemljišča, ker njega tožniku nasproti ni smatrati za osebnega dolžnika.

Tožnikov priziv je torej utemeljen in sodbo sodišča I. stopinje, katera ostane sicer nedotaknena, je bilo v izpodbijanem delu izpremeniti v zgoraj navedenem zmislu.

C. kr. najvišje kakor revizijsko sodišče je z odločbo od 3. novembra 1899 rabsodbo II. instancije izpremenilo ter rabsodbo prvega sodnika v vsem obsegu zopet obnovilo.

Razlogi.

Pritožba, ki se naslanja na št. 4 §-a 503. civ. pr. r., je utemeljena, kajti pravnemu presojanju stvari v razsodbi prizivnega sodišča ni moči pritrditi. Nego pravilen je nazor prvega sodnika, ki je zahtevo za plačilo docela odbil. Sodba okrajnega sodišča se torej v vsem obsegu zopet uveljavlja, nanašaje se bistveno na njeno utemeljenje. Odločilno je tu mesto tožnikovo v pravdi. Ker se mu je terjatev Ignaca C. ml. le v poteg preodkazala, se on s tega svojega mesta ne poteza za svojo, temveč za pravico zavezanca v njegovem imenu (§ 308. zvrš. reda). V tem pogledu nastopa on le kakor »procurator in rem suam«, sosebno ker tukaj ni konkurence zahtevajočih upnikov. Dopuščati mora torej prot sebi sploh vse prigovore, kateri veljajo proti zavezancu. Kakor takšen tožitelj pa on ni tretji udeleženeec, in ne gre vpraševati, ali je njegova vera dobra ali slaba; to bi znabiti imelo pomen pri preodkazu mesto plačila kakor pri prisilni cesiji, ali ni, da bi se tukaj preiskavalo. Radi svoje v gorenjem zmislu utešnjene legitimacije za stvar in pravdo samo pa on tudi ni upravičen stavljati dozdevno samostojne zahteve na plačilo iz zastave na podlagi tožbenih navedeb, — njegovo sklicevanje na § 496. obč. drž. zak. torej ne more imeti učinka. Prizivno sodišče je ustanovilo, da je toženec terjatve, v sporu označene glasom pobotnice od 13. marcija 1899, — ki potrjuje plačilo v l. 1896. — že poravnal. To plačilo je mogel toženec tožiteljevi zahtevi brez ovinkov ugovarjati, kakor bi je bil lahko ugovarjal nasproti zavezancu Ignacu C. ml. Toženec se ni pritožil proti prvi razsodbi, ki kljub vsemu temu priznava, da je pravoveljavna zastavna pravica, ki jo je bil tožnik pridobil. Ta del izreka se torej tudi odtega popregledu revizijskega sodišča. Pa tudi obstanek zastavne pravice ni protiven zavrnitvi zahteve na plačilo, kajti preodkaz v poteg je čin postopanja, s katerim se naj vnovči zastavno zavarovana terjatev, a uspeh tega vnovčevanja ni, da bi moral biti nerazdružno zvezan z obstankom zastavne pravice same, kakor izhaja iz določbe §-a 311. zvrš. reda.

d) Pošto je položen račun i pravomoćno uručen protustranci da iznese mane, ne može nego putem pravde biti utvrđena ispravnost i potpunost tog računa.

Činjenično stanje.

Presudom 14. novembra 1894 br. 4750 tuženi, kao bivši općinski načelnik, bio je osuđen da predade tužiteljici općini B. u 14 dana pod prijetnjom ovrhe točan, potanak i dokazalima poduprt račun o dohodcima i izdancima općine B. i njezinim zakladama za vrijeme njegova načelnikovanja, naime od 4. avgusta 1870 do 15. avrila 1873 te od 1. januara 1877 do 6. avgusta 1885 ako ne voli u istom roku platiti tužiteljici for. 1515 sa 5% kamata od dostave tužbe.

Tuženi podnese račun, proti komu tužiteljica s pisom 31. januara 1899 prigovori, da, pošto općina obuhvaća 17 poreznih općina, a svaka od ovih ima vlastitoga imetka, te opstojec s druge strane zaklada siromaha itd. sa znatnom glavnicom, uloženom kod posebnika il u državnim obveznicama, tuženi ima da položi račun za pojedinu podopćinu i zakladu, a ne kako je on položio račun samo o novcu, kojeg je našao u općinskoj blagajni, kad je nastupio načelničku čast god. 1877, pa s toga pita da se presudi, da rečenim računom nije ovršena presuda 14. novembra 1896, te za slučaj da se nebi udovoljilo tome zahtjevu, tužiteljica se upustila u razpravu računa podnesenoga. Tuženi na to uztvrdio je, da nije u stanju položiti točnijeg računa, pošto nema nuždnih spisa i što nije on sam vodio svih računa.

Sud prvoga stepena udovoljio je zahtjevu tužiteljice i presudio da tuženi svojim računom nije ovršio presudu 14. novembra 1894 i osudio ga na platež parbenih troškova.

Usljed tuženikova priziva sud drugog stepena ukinuo je napadnutu presudu i odpravio pravnu stvar prvomu sudu da raspravlja i izreče novu presudu, pošto stupi u pravnu moć njegov zaključak, iz razloga, da parba ide na to, da ustanovi u koliko je temeljit i točan podneseni račun te, da se ustanovi pravi iznos prihoda i razhoda, da tužiteljica ima pravo da postavi stvari na svoje pravo mjesto, pobijajući opstojanje pojedinih stavaka rashoda ako misli da nisu dostatno dokazani, il podignućem stavaka pri-

hoda, možebitno zamučanih il u manjem iznosu naznačenih, nego li u istinu jesu, čega se prvi sudac nije nimalo držao.

C. kr. vrhovno sodišče usljed revizijskog utoka tužiteljice zaključkom 31. oktobra 1899 br. 10976 nije udovoljilo utoku, jer pošto je položen račun i pravomoćno uručen protustranci da iznese mané, ne može nego putem pravde biti utvrđena ispravnost i potpunost tog računa, te je bilo do onoga, komu je račun bio položen, da ga shodnim utvrdjenjima postavi u prave granice.

—ršk—

e) Ali je zavarovalno svoto za slučaj smrti staviti v zapuščino zavarovančevu?

V smrtovnici po učitelju v L. je bila navedena med njegovim drugim imetjem zavarovalna svota iz njegove zavarovalne police za slučaj smrti. Pristojno okrajno sodišče v M. je pri presoji zapisnika o zapuščinski razpravi zapazilo, da med aktivni ni bila navedena omenjena zavarovalna svota. V opravičenje te opustitve navedel je bil zastopnik dedičev naslednje: Glasom zavarovalne police za slučaj smrti smatrati je upravičencem zakonitega posestnika taiste. Ker so dediči po zapustnikovni smrti brezdvomno zakoniti posestte police, smatrati je njih za upravičence in pristoja njim pravica do zavarovalne svote iz naslova zavarovalne pogodbe, a ne iz naslova dedinstva. Zavarovalne svote torej ne gre staviti med zapustnikovo imetje, ker je pogoj za njeno izplačanje njegova smrt in torej je on ni mogel nikoli biti deležen, ampak je postala vsled njegove smrti »eo ipso« lastnina dedičev.

Okrajno sodišče izdalo je na to sklep, da se vrne zapisnik sodnemu poverjeniku s tem nalogom, da je staviti zavarovalno svoto med imetje ter na podlagi tega popravka dalje izvršiti zapuščinsko razpravo.

Proti temu sklepu vložil je zastopnik dedičev rekurz, kateremu pa okrajno sodišče v Mariboru ni ugodilo, nego potrdilo prvosodni sklep iz razlogov: Glasom prepisa zavarovalne pogodbe (police) smatrati je upravičencem zakonitega posestnika police. Ker je v smrtovnici izrečno dotrjeno, da je bil zapustnik do svoje smrti posestnik te police in ker se od nobene strani ni ugovarjalo proti temu dejstvu, je to za dokazano smatrati. Vsled

zapustnikove smrti se v zmislu §-a 547. obč. drž. zak. pravno razmerje glede onih reči, katere je zapustnik doslej posedoval, ni spremenilo, temveč je v zmislu navedene zakonove določbe glede police smatrati, da jo zapustnik še poseduje. Polica postala je, ker je bila ob času njegove smrti še v njegovi posesti in vsled besedila zavarovalne pogodbe del »hereditatis jacentis«.

Kazensko pravo.

a) Odpeljavec ravna zvijačno nasproti starišem odpeljanega tudi tedaj, kedar le-ti ne vedó, kje je odpeljani bival.

(Kas. razs. od 22. decembra 1898. l., št. 12544.)

Katica T. se je naveličala siromašnega životarenja v tužni rojstni hiši in je odšla, dasi je ućakala stoprav 16 zim, v daljni svet trebuhom za kruhom, ne da bi bila komu povedala, kam gré. Njeni stariši se niso za-njo brigali in bilo jim je celo ljubo, da je odšla, ker jim ni bilo treba več za-njo skrbeti, saj so imeli sami premalo kruha. Katica si je udobila službo pri nekem peku daleč doli na Dalmatinskem, v mesteci na obalih jadranskega morja. Služila je tam pridno in pošteno že mnogo nedelj, in dasi se jej je primeroma dobro godilo, je vendarle mislila večkrat na svoj dom. Nek blagdan je gledala na morski obali kako se je nenavadno velik parobrod približeval in se naposled v mali luki zasedal. Na parobrodu je zagledala Mićota M., čednega fanta iz njene vasi. Razveselila se je, videća po dolgem času znanca in, želeć izvedeti novosti iz svoje domaćije, je skoćila k njemu in mu stavila več vprašanj, nego je bilo Mićotu ljubo. Toda Mićo je bil vendarle ljubezniv in priljuden, odgovarjal je uljudno na vsako vprašanje in konćno je Katici povedal, da se pelje v Ameriko k svojemu bogatemu bratu; vprašal jo je, če ga hoće spremiti, za-trdivši, da jo ima jako rad, da jo v Ameriki poroći. Ubogo neizkušeno deklé je sladkim besedam verovalo ter se je z Mićotom ukrcalo, ne da bi prej niti svojemu gospodarju povedalo, da odide. Parobrod se je črez noć ustavil v drugem večjem dalmatinskem mestu. Mićo je najel v gostilni sobo z eno posteljo in ko je bil s Katico dobro povećerjal, je šel z njo lepo spat. Bil je vedno uljudnejši in ljubeznivejši, obećaval je Katici zlate gradove in tako

jej je k srcu zrastel, da se mu je brižna udala. — Ko je solnce vstajalo, je parobrod odplul in ž njim Mičo. Katica pa je trdno spala. Ko je kasno vstala in Mičota iskala, jej je gostilničar povedal, da je Mičo sfrlel in rekel, da ona plača večerjo in prenočnino. Reva ni imela niti enega samega križa. Gostilničar jej je udobil službo v onem neznanem mestu in dlje nego en mesec je morala zastoj služiti, ker je gospodar mezdo gostilničarju plačeval.

Katica je potožila svojo nesrečo državnemu pravdniku. Zoper Mičota so uvedli kazensko pravdo in ko se je čez leto dnij iz Amerike vrnil, so ga zaprli, potem obsodili po §-ih 96. in 506. kaz. zak. in strogo kaznovali. Mičo pa se je pritožil na vrhovno sodišče, pozivaje se na § 281. odst. 9 a) kaz. pr. r. Trdil je, da ne obstoja odpeljanje, ker ni zvijačno ravnal niti nasproti nedoletni Katici, niti nasproti njenim starišem, ki je niso mogli niti nadzorovati, ker niso vedeli, kje je bivala; da ne more biti govora niti o onečaščenji pod obljubo zakona, ker je Katici rekel, da se izseli v Ameriko, in ni mogla ob to njegove obljube zakona resno smatrati, ker ni niti vedela, če se iz Amerike povrne in kdaj.

Kasacijsko sodišče je potrdilo krivdorek prvih sodnikov, kazen zdatno znižalo ter svoje pravno stališče tako-le obrazložilo:

Zvijača nasproti Katičinim starišem je bila ta, da je Mičo za njih hrbtom ravnal in jim iztaknenje Katice onemogočil ali vsaj otežkočil. Nič ne dé, da je Katica bivala izven rojstne hiše, daleč od svojih starišev. Zato še ni bila jenjala ni pravna ni dejanska oblast njenih starišev nad njo. Le-to je posredoval njen gospodar, ki je zvrševal nad Katico nadzorovalno pravico v imenu njenih starišev v zmislu §-a 17. dalmatinskega poselskega reda od 28. avgusta 1854. l., št. 33. dež. zak. Ločenjem Katice od njenega gospodarja in odtegnjenjem iste njegovemu čuvanju in varstvu brez njegove vednosti je obtoženec razdril rečeno nadzorovalno pravico ter podvrgel odpeljanko svoji oblasti in svojemu razpolaganju. V tem pa so združeni vsi znaki take vrste odpeljanja. Uporabljen je zvijače nasproti nedoletnici ni bilo sicer v le-tem slučaju nikakor potrebno, ker je bilo njeno privoljenje v odpeljanje pravno popolnoma brez pomena. Kajti tu ne gre za žaljenje pravic nedoletnice, nego za kršenje pravic, ki so jih imele druge osebe na-njo. Toda ne da se tajiti, da je obtoženec tudi nasproti

nedoletnici zvijačno postopal, izvabivši njeno privoljenje vedoma z lažljivo obljubo zakona. Glede prestopka po §-u 506. kaz. zak. pa je spoznavno sodišče ustanovilo, da je obtoženec Katici obljubil poroko v Ameriki, a da se protivi le-to svojo obljubo izpolniti. Trdé, da mu odpeljanka ni smela verovati, češ, da ni vedela, kdaj se iz Amerike povrne, se obtoženec ne drži v razsodbi ustanovljenega dejanskega stanja in zato ni uvaževati njegovega dotičnega prigovarjanja, ker je protivno določbam §-ov 258. in 288.³ kaz. pr. r. Dejansko stanje, katero so utrdili prvi sodniki, obseza pa vse znake rečenega prestopka,

Fitik.

b) O obsegu odvetnikove pravice do povračila kazensko-pravdnih stroškov, kedar nastopi kakor stranka.

Od zasebne obtožbe *A*-jeve radi žaljenja časti je bil odvetnik dr. *B* oproščen in *A* obsojen v povračilo kazenskopravdnih stroškov. Na prošnjo dra *B* za določitev njegovih stroškov je prvo sodišče izdalo sklep: Ker se je v tej kazenski stvari obdolženec dr. *B* sam zagovarjal, zaznamovani stroški po §-u 381. št. 4 kaz. pr. r. ne spadajo h kazenskopravdnim stroškom ter se njegovemu predlogu, dasi je bil *A* po §-u 390. kaz. pr. r. obsojen plačati stroške kazenske pravde, na odmerjenje stroškov in naložitev plačila *A*-u ne ugoti.

C. kr. dež. sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 1. decembra 1899 Dl 46/99 pritožbi dra *B* ugodilo in spoznalo da mora zasebni obtožitelj *A* plačati dru *B* potrebne stroške zagovora v znesku 13 gld. 71 kr. in stroške pritožbe v znesku 3 gld. 10 kr.

Razlogi.

V le-tem slučaju je treba poudarjati, da zahteva obtoženi dr. *B*, ki je bil od obtožbe radi žaljenja časti oproščen, povrnitev njemu naraslih stroškov od zasebnega obtožitelja. Nikakor ni bilo obtožencu na prosto voljo dano, da bi se vsled nasprotne tožbe kar odtegnil preganjanju radi njemu predbacivanega kaznivega dejanja, marveč moral se je ali sam zagovarjati ali si najeti zagovornika. Z izpolnovanjem te svoje, po zakonu mu naložene dolžnosti, ni le ustregel višjemu smotru pravosodstva sploh, ampak

tudi svrhi, od obtožitelja zahtevani; naravno je torej, da mora propali tožitelj vse one stroške, ki so obtožencu v dosego izrečenega namena potrebni bili, nasprotniku povrniti in to je določeno tudi v §-ih 390. in 393. odst. 3 kaz. pr. r. Od pritožitelja dra *B* zahtevani stroški so deloma taki, katerih ni prištevati stroškom zagovorništva ali zastopništva v zmislu §-a 381. št. 4 kaz. pr. r., in do teh stroškov pritožitelj, ki se je pri dotičnih obravnavah sam zagovarjal in tedaj le kot privatna oseba v poštev pride, zares tudi ne bi imel pravice. Vendar je pa pritožitelju bilo pripoznati druge stroške, kateri spadajo v vrsto odškodnine in sicer na gotovih izdatkih, izgubi časa itd., ker je vsled nasprotne tožbe bil primoran po več ur svoj posel kakor odvetnik zane-marjati in mu je bilo tako zares provzročena škoda. Le-ta škoda, katere obtoženec ni posebej likvidoval, se ni dala natančneje dognati nego, da se je prilično potrata časa tako zaračunala, kakor to veleva minist. naredba o novem tarifu za odvetnike. Stroški so se torej glede na te razmere odmerili s svoto 13 gl. 71 kr. in mora obtožitelj tudi še povrniti stroške pritožbe v zmislu §-a 390. kaz. pr. r.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnikoga društva u Zagrebu prinaša v br. 11. in 12. naslednje razprave: F. Haladi: O potrebi revizije hrvatskoga komasacionega zakona. — M. Rojc: Zakon o pobijanju pravnih djela u praksi. — Dr. J. Šilović: Mladenački odjeli u austrijskih kaznionah. — A. Badaj: Sloboda odvetovanja, sloboda odvetništva, te osnova novoga odvetničkoga reda. — Dr. J. Šilović: Kaznenopravna narav liečničkih djela.

Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. Napisao, sustavno uredio i protumačio Milan Smrekar, odsječni savjetnik kr. zem. vlade. Svezci 14—18, knj. I. str. 833—976 in knj. II. str. 1—168.

Trgovačko zakonoslovje. (Trgovačko pravo, stečajno pravo i pravo pobijanja.) Za više trgovačke škole i za svakidanju porabu priredio dr. J. Vrbanić, privatni docenat na hrv. sveučilištu. Zagreb, 233 str. Cena: 2 K. 60 vin.

Různění překážek manželských na veřejné a soukromé není kanonické. (Razlikovanje zakonikih zadržkov med javnimi in zasebnimi ni kanoniško.) Napsal professor J. U. Dr. Kamil Henner. V Praze, 1899. (Fr. Řivnác.) — O tej 155 strani obsežni studiji iz cerkvenega prava je priobčil češki »Právník« temeljito presojo iz peresa učenega dr. Laurina.